

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In Qua Tractatur De Impedimentis Matrimonii, Usu Et Divortio

Bosco, Jean a

Lovanii, 1685

Concl. VII. Quando contracturi inæqualiter distant à stipitè, sufficit
exponere gradum remotiorem, nisi unus sit primus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73448](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73448)

388. Idem de cognatione spirituali.

Demum ; quia cognatio spiritualis habet quodque duplicem modum, scilicet veluti per lineam rectam, aut transversalem ; sive per modum paternitatis erga filium spiritualem, qui suscipit Sacramentum ; aut per modum compaternitatis erga parentes carnales illius : oportet quodque determinatum modum exprimere. Imò longè difficilior est dispensatio in primo modo, quam in secundo, adeo ut non, aut vix inveniantur hæcenus exemplum dispensationis in primo. Sed de reliquo non videtur necessarium exponere, si cognatio spiritualis contracta sit per ministerium Baptismi, aut Confirmationis : & similiter si per ministerium conferendi vel tenendi in Sacramento, ut notat Sanchez disp. 24. n. 15. Quia hæc differentia, quoad hunc effectum, est accidentalis ; nec uno vel alio modo reddit dispensationem difficiliorem. Hucusque Aversa.

389. Indecentius est contrahere cum filio spirituali, quam cum compatere, ex Sanchez.

Enimverò multò indecentius est, cum filio aut filia spirituali contrahere, quam cum compatre vel commatre. Nam (inquit Sanchez sup.) cum generatio hæc spiritualis, ex qua filiatio ista consurgit, assimiletur generationi carnali, ex qua filiatio naturalis oritur : sicut indecentissimum est inter patres & filios carnales Matrimonium, ita suo modo, licet non æquali, inter patres & filios spirituales. At verò quòd hæc filiatio aut compaternitas confurgat ex Baptismo, vel Confirmatione, parùm hæc mutant vel augent.

Cæterum, si à me quæritur: an quando contracturi distant inæqualiter à stirpite, ut si alter distet in secundo, & alter in tertio, sit necessaria mentio gradus propinquioris, quo alter distat, an potius sit satis mentio remotioris. Respondeo citò,

CONCLUSIO VII.

Quando contracturi inæqualiter distant à stirpite, sufficit exponere gradum remotiorem, nisi unus sit primus.

390. Conclusio patet ex Const. Pij V. que hic refertur.

Enarratio Constitucionis Pij IV.

DE hac Conclusione non licet dubitare post Constitutionem Pii V. quæ est 13. apud Cherubinum, sequentis tenoris : Sanctissimus in Christo Pater & Dominus noster, Dominus Pius divinâ providentiâ Papa V. Attendens per quamdam constitutionem, per sel. record. Pium Papam IV. Sanctitatis suæ prædecessorem editam, quâ cavetur, quòd in dispensationibus Matrimonialibus, pro diversis consanguinitatis seu affinitatis, ex eodem stirpite provenientibus gradibus conjunctis, non remotioris solum, prout olim fieri solebat, sed etiam propinquioris graduum expressa mentio fieri debeat, alioquin dispensationes, ac desuper confectæ literæ, nullius sunt roboris vel momenti, prout in dicta constitutione plenius continetur, à dispositione juris communis, & laudabili ac antiquo Rom. Curie stylo nimium recedat, ac favorem Matrimonij debitum restringi.

Bosca de Matrim. Pars II.

Volens, propterea juri & stylo prædictis, nec non pia Mem. Greg. XI. & Clem. VI. Rom. Pont. etiam Revocatio ejus, & innovatio Constitutionis cum Deo potest, favere, statuit & ordinavit, quòd de numero Greg. XI. & Clem. VI. cetero in quibuscumq; dispensationibus, quas pro Matrimonij contractis aut contrahendis inter viros & mulieres, invicem diversis prohibitis consanguinitatis & affinitatis, aut mixtis ex communi seu ab eodem stirpite surgentibus, quicumq; illi sint, dummodo primum quoquomodo non attingant, cum in eo Sanctitas sua nunquam dispensare intendat, gradibus conjunctos, ab eadem Sanctitate sua, & pro tempore existente Rom. Pontifice aut Sedè Apostolica impetrari, vel alias concedi contigerit, ac literis, commissionibusq; desuper etiam locorum Ordinariis faciendis, gradus remotior attendatur, trahatq; secum propinquior, ac ob id sufficiat, remotiorem tantum gradum exprimere, obtentis tamen postea super propinquiore literis declaratoriis, juxta Greg. & Clementis prædecessoris hujusmodi constitutiones, quas quoad hoc innovavit, & inviolabiliter observari mandavit, dispensationesq; seu dispensandi commissiones, ac desuper confectas literas, & processus habitos, per easdem dispensatis, seu his cum quibus dispensari mandatur, propter proximioris gradus hujusmodi non expressionem, de subreptionis vel obreptionis vitio seu intentionis defectu, notari non posse, sed in omnibus & per omnia suffragari, perinde ac si in literis, seu commissionibus hujusmodi de proximioris seu utroque gradu specialis & expressa mentio facta fuisset.

Sicq; per quoscumq; Iudices & Commissarios, etiam S. R. E. Card. sublata eis quavis aliter judicandi & interpretandi facultate, judicari & definituri debere, ac quidquid secus super his à quocumq; quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, attentatè contigerit, irritum & inane decernit.

Constitutione Pii prædecessoris hujusmodi, ceterisq; contrariis non obstantibus quibuscumq; Placet, publicetur, & describatur, M.

Ut autem scires, publicationem factam Publicatis fuisse, continud subjungitur : Lecta & publicata fuit suprascripta regula Rome in Cancellaria Apostolica, anno Incarn. Dominice 1566. die verò Martis 20. mensis Augusti, Pontificatus præfati Sanctissimi Domini nostri Papa anno 1.

A. Lomellinus Custos.

Circà quem Motum proprium notandum est primò ; quòd olim solebat fieri mentio solum gradus remotioris, ibi : Non remotioris solum, prout olim fieri solebat, scilicet antè Constitutionem Pii IV. (quam non invenio apud Cherubinum) juxta constitutiones Greg. XI. & Clem. VI. (quas similiter Cherubinus non refert) & arg. Et cap. fin. de Consang. sequentis tenoris : Vir, qui à stirpite 4. gradu, & mulier, quæ ex alig latere distat 5. secundum regulam approbatam, quâ dicitur Quoto gradu remotior distat à stirpite, & à quolibet per aliam lineam descendenti eodem, licet possunt matrimonialiter copulari.

Ergò quando duo consanguinei in gradu distanti distant, intelliguntur tantum distare inter se.

X x x

391. Revocatio ejus, & innovatio Constitutionis cum Greg. XI. & Clem. VI.

Publicatis

392. Olim solebat fieri mentio gradus remotioris, ex d. Constit.

Et cap. fin. de Consang.

se, quantum remotior distat à communi stipite; atque adeò is solus gradus impedimentum Matrimonio præstat, qui à stipite remotior est, ut proinde minimè mixtus sit, sed simplex. Ergò licet gradus remotior trahat ad se, & imbibit proximior, quantum ad rationem magis distandi à primo stipite; ita eundem imbibet, & ad se trahet, ut solius ejus ratio sit habenda (nisi aliter Ecclesia disposuerit) in impetranda dispensatione.

393. *Ostenditur cap. 3. eod. pro nobis factis.* Accedat cap. *Quod dilectio*, 3. eod. tit. quod quidem Adversarii contra nos inducunt, sed perperam; ut jam ostendo. Quærebatur à Pontifice Cælestino III. *Vtrum is, qui à stipite per descendentem lineam sexto vel septimo gradu distat, possit ei, quæ ab altera parte per lineam descendentem ab eodem stipite, secundo vel tertio gradu distat, Matrimonialiter copulari, propter indulgentiam Apostolica Sedis Legati, quæ permissum est hominibus terræ illius, in 6. gradu conjungi? Quod videtur posse fieri, secundum regulam, quæ dicitur: Quoto gradu quis distat à stipite, & à quolibet per aliam lineam descendentium ab eodem: cum tamen de consuetudine terræ, si quando talis casus emergerit, incolæ propter proximiorum gradum conjunctos separent, & impediant copulari volentes. Ecce status quæstionis; ubi non inducitur aliquod jus pro parte negativa, sed sola consuetudo.*

394. *Resp. Pontificis.* Undè respondet Pontifex: *Quod indulgentia illa sic est intelligenda, quod uterque conjungendum distat à stipite sexto gradu. Si verò alter sexto vel septimo gradu distat à stipite, alter autem secundo & tertio, conjungi non debent. Nunquid propter textum aliquem juris communis?*

Ratio. Sequitur: *Vnde in hac parte consultius duximus, multitudini & observata consuetudini deferendum, quam aliud in dissensionem & scandalum populi statuendum, quædam adhibitâ novitate. Ratio ergò Pontificis fuit consuetudo in contrarium, ex cuius non observantia dissensio & scandalum in populo oriretur. Ergò ubi non est contraria consuetudo, nec timetur dissensio, aut scandalum, præstat observare jus commune, expressum d. cap. fin.*

395. *Replicat solvitur, ex Sanchez.* Quod si replices (inquit Sanchez sup. disp. 24. n. 24.) hodie eam esse consuetudinem & stylum Curie, ut is gradus propinquior manifestetur. Respondetur: id non habere stylum Curie, quasi id necesse sit, adversaretur enim motui proprio Pii V. Sed id habet ad evitanda dubia & literas declaratorias, quas dicemus esse necessarias. Sic ille.

Requiruntur literæ declaratorie. Observa itaque secundò circa hunc Motum proprium; quod in eo requirantur literæ declaratorie, ibi: *Obtentis tamen postea super propinquiore literis declaratoriis, juxta Gregorii & Clementis prædecessoris hujusmodi constitutiones.*

396. *Tenor eorum ex Sanchez.* Tenor autem harum literarum declaratoriarum (inquit Sanchez sup. n. 26.) sic se habet (ut ad me pervenere datæ à Clem. VIII. anno 1599. die 13. Januarii) Narratum est Pontifici, quosdam impetrasse dispensationem, proponendo se tertio consanguinitatis gradu conjunctos, cum tamen essent in secundo cum tertio. Et ait Pontifex in illis literis sic:

Discretioni tue per Apostolica scripta mandamus, quatenus etiamsi literis præfatis, jam tibi præsentatis, ad illarum executionem propter hoc procedere distuleris seu recusaveris: nihilominus negotium hujusmodi reassumens, ipsasq. literas valere, dictâ auctoritate decernens, ad earundem literarum executionem (servatâ alias earum formâ) procedas. Ac cum eisdem N. & N. super impedimento tertii consanguinitatis gradus hujusmodi, eadè auctoritate dispenses. Distantiam verò secundi gradus præfati eis non ob stare declares, in omnibus ac per omnia, perinde, ac si in dictis literis, ipsos secundo & tertio consanguinitatis gradibus, à communi stipite provenientiibus, invicem esse conjunctos expressum fuisset. Ita Sanchez.

Rogat aliquis; cui usui literæ illæ declaratorie sint? Aut enim petuntur in motu proprio, tamquam conditio requisita ad valorem dispensationis, in qua solus gradus remotior expressus est. Quod videtur denotare ablativus iste absolutus: *Obtentis tamen postea &c.* Qui conditionem importat, l. *A testatore*, ff. de Condit. & demonst. l. *A testatore rogatus, ut acceptis centum nummis, restitueret hereditatem Titia &c.* Quæsitum est, an hæres, Titia offerendo centum fidei commissi (aliàs, commissi) partem hereditatis consequi possit. Respondit, heredem conditioni parere non posse. Aut non petuntur tamquam conditio, sed tamquam admonitio quædam seu modus. Si tamquam conditio: ergò dispensatio in neutro foro valebit, donec eæ literæ impetrentur. Quippè conditio valore actûs suspendit, donec ea impleatur. Si tamquam admonitio seu modus: cui ergo usui sunt literæ illæ?

Henriquez lib. 12. de Matr. c. 3. n. 6. ait: Satis est inter consanguineos explicare gradum remotiorem, ut quartum, quàmvis ex altera parte unus attingat tertium gradum stipitis; & gratia valet, per signaturam, etiam literis non expeditis. Ergò, secundum hunc Auctorem, ille ablativus non denotat ibi conditionem; sed aliquem tantum modum, necessarium pro foro externo, ut notat in Comment. lit. T. ibi. Postea tamen jubet pro foro exteriori impetrari literas declaratorias de propinquiori gradu, quod olim opus non erat. Sic ille. Olim, inquam, ante constitutionem Greg. XI. & Clem. VI.

Atque hæc sententia placet Sanchez sup. n. 28. camque confirmat ex Probo Addit. ad Monachum in Rub. de Cognat. spirit. ubi ait: eas esse necessarias, quando in foro publico dispensatio petitur; secus quando affinitas confurgit ex actu fornicario occulto: Tunc enim ait, non dari has literas declaratorias. Præterea; quia idè dantur eæ literæ, ut caveatur scandalum. Quippè poterant aliqui scandali ansam sumere, videntes non esse dispensatum in gradu propinquiori, ac propterea existimantes, Matrimonium esse irritum. Ergò petitio illarum literarum solum forum externum respicit. Ita Sanchez.

Hinc deducit: Matrimonium fore validum & firmum, si Ordinarius dispensaverit, non alatis illis literis; sive id fecerit ex malitia, cum ex actis constaret esse ibi gradum propinquiorum, & remotiorem; sive deceptus à contrahentibus, falsò probantibus, esse solum gradum remotio-

397. *Ad quid deserviant hæc literæ.*

l. 109. ff. de Condit.

398. *Sunt modus aliquis necessarius pro foro externo, secundum Henriquez.*

Confirmat Sanchez, Probus.

399. *Valer dispensatio sine eis concessa.*

Probatio. remotiorem : quia ea dispensatio valida fuit, nec malitia Ordinarii malè exequentis, aut partis falsò probantis, tollit ejus valorem. Non enim petuntur eæ literæ, ut prior dispensatio valida fiat ; sed ut scandalo obvietur.

400. *Confirmatur.* Quod videtur etiam probari : quia motus proprius concludit, omnia acta, dispensationesque confectas, & processus habitos per dictas literas, in quibus non expressus est gradus propinquior, minimè posse subreptione, aut intentionis defectu notari. Et quamvis addat : *Obtentis tamen postea literis declaratoriis super propinquiori* : Ablativus ille absolutus non potest conditionem importare ; quia supponit actum jam perfectum, & gesta virtute priorum literarum fuisse valida. At si conditionem importaret, suspenderet valorem actus, gesti ante illius adimpletionem.

Confirmatur 2. Et tandem, si nullum scandali periculum immineret, nec res ad forum externum delata esset, credo eos, qui sic contraxere Matrimonium, non teneri eas literas declaratorias afferre, cum eæ soli scandalo vitando deferriant : cujus in hoc eventu nullum prorsus subesse timorem supponimus. Hactenus Sanchez.

401. *Oppugnatur 2. confirmatio.* Sed in primis ; nullam audio mentionem fieri in d. Motu de scandalo. Undè ergò constat Sanchio, quòd illæ literæ solum petantur, ut scandalo obvietur ? Præterea : cessante fine legis solum negativè in casu particulari, non cessat propterea lex. Undè ergò probat Sanchez, cessante scandalo hic & nunc, etiam cessare d. præceptum Apostolicum ?

Est verum præceptum afferendi ad. literas. Nam esse verum præceptum afferendi dd. literas, ipse admittit sup. n. 29. ubi sic ait : Ordinarius in foro externo rectè procedens non deberet dispensare, donec literæ declaratoriae afferrentur. Et si post initum Matrimonium certior juridicè fiat, aliquo denuntiante, non esse expressum gradum propinquorem, nec allatas literas declaratorias, deberet sic conjunctos separare, donec eas literas afferant. Tum, ut prædictum scandalum, quòd posset contingere, vitetur. Tum etiam, ut satisfiat præcepto Pontificis, volenti eas literas ad eum effectum afferri. Sic ille.

402. *Timor scandalus videtur hic nunquam cessare.* Et sanè timor scandalus nunquam cessat, quàmvis hic & nunc certò moraliter constet, neminem fore scandalizandum ; quippe semper verum est, quòd ex hujusmodi Matrimonio, id est, Matrimonio contracto sine istis literis, possit sequi scandalum ; quod sufficit, ut in omni casu præceptum obliget, etiam in eo, in quo non sequitur scandalum, & prævidetur certò non futurum, ut alibi latius diximus.

Impugnatur 1. confirmatio. Denique : ex quo evincit Sanchez, literas, in quibus non expressus est gradus propinquior, non posse subreptione notari, si literæ declaratoriae non obtineantur ? Equidem prius in d. Motu petitur obtentio harum literarum, quàm statuatur, priores literas non posse de subreptionis vitio notari. Quidni ergò possint notari, si literæ declaratoriae non afferantur.

An fortè ; quia supponitur actus jam perfectus ? Nam dicitur : *Obtentis tamen postea, id* Bofco de Matrim. Pars II.

est, post dispensationem concessam à Sede Apostolica. Non video aliud fundamentum. Vellem potuiffem videre Constitutiones Gregorii & Clementis, quas Pius V. innovat ; forte ex illis lux aliqua in hac re obscurâ oborta fuisset. Interim Pontifex non loquitur de sola dispensatione, à se completè concessâ ; sed etiam de commissione dispensandi datâ Ordinario, quæ commissio non est perfecta dispensatio, sed tantum inchoata ; & cupio doceri, quare complementum ejus nequeat dependere à literis istis declaratoriis, tamquam à vera conditione suspendente ejus valorem.

Fateor, ablativus absolutus non semper importat conditionem, ut patet ex d. 1. A testatore, in fin. Claudius : *Magno ingenio de jure aperto respondit, cum potest dubitari, an in proposito conditio esset.* Ubi Gloss. verb. *Conditio esset*, inquit : *Quasi dicat Claudius, verba illa : Ut acceptis centum, in vim modi intelligi possunt, & sic parebit heres : & possunt intelligi in vim conditionis, & ita non parebit heres. In dubio autem, id est, cum est incertum, qualiter illa verba intellexerit testator, Claudius pro conditione intelligit ea.* Cum ergò & hic dubium sit, quidni & illa verba : *Obtentis tamen postea* &c. pro conditione intelligi debeant ?

Respondeo : nullum hic esse dubium ; sed satis certò constare, Pontificem Pium V. solum in vim modi ea verba apposuisse. Quippè voluit revocare Constitutionem Pii IV. ut sic faveret Sacramento & libertati Matrimonii : in quo autem favet, si illas literas declaratorias exigat ad valorem ? Siquidem tam difficile est impetrare illas literas declaratorias, quàm in petitione dispensationis exprimere gradum propinquorem. Quod benè notavit Averfa sup. §. *Septimo*, in fine : Sed ne opus sit, novas literas declaratorias obtinere, præstat sanè, ab initio gradum etiam propinquorem exponere : & sic quidem frequentiori usu servatur. Ita ille. Et ego omnibus suadeo, ut sic servent.

Sed nunquid etiam illa verba : *Dummodo primum quocummodo non attingant*, in vim solius modi ponuntur, ita ut aliter impetrata dispensatio valeat ? Constat quòd non (& hoc sit tertium notabile circa hunc motum proprium) nam continuò subditur. *Cum in eo Sanctitas sua nunquam dispensare intendat.* Porro sine intentione dispensandi, liquet profecto, quòd dispensatio non valeat.

Igitur si quidam velit ducere consobrinam filiam fratris sui, aut filiam filii, aut nepotis fratris sui, hic contracturus distat à primo stirpe in primo gradu, & à filia fratris in primo cum secundo, à nepte fratris in primo cum tertio, à pronepte fratris in primo cum quarto : nisi ergò in his eventibus propinquioris gradus mentio fiat, dispensatio erit prorsus subreptitia. Et idem est in affinitatis gradibus. Nam Motus proprius expressè loquitur de gradibus consanguinitatis & affinitatis, & nullis aliis.

Et ideo sic quartum notabile : si petatur dispensatio in impedimento publicæ honestatis ex

403. Ablativus absolutus non semper importat conditionem.

404. Certum est, hic non importare.

Averfa,

405. Dispensatio non valet, si non exprimitur I. gradus consanguinitatis aut affinitatis.

406. Secus publicæ

ca honesta-
tis.

Matrimonio rato, sufficit remotioris gradus mentio, estò propinquior foret primus, & nullæ literæ declaratoriae postea obtinerentur: quia cum Pontifex Pius V. de publica honestate non meminerit; neque Pius IV. aut alii Pontifices, qui citantur, saltem quòd sciam; quia, ut antè dixi, Bullas eorum non potui videre, standum hic est juri communi, quòd, ut sup. ostendimus, solam gradus remotioris mentionem exigit.

407.
Quid si
cedendum de
gradibus af-
finis ex
formatione.

Secus dicendum de gradibus affinitatis ex copula fornicaria, dummodò sit publica. Ratio est; quia Motus proprius indistinctè agit de affinitate. Dixi autem: *Dummodò sit publica*: quia, secundum Sanchium sup. n. 33. quando petitur dispensatio in solo foro conscientiae affinitatis ex occulta copula fornicaria, valet, quamvis gradus propinquioris mentio non fiat, dummodò non sit primus, nec sunt necessariae literæ declaratoriae.

Et ratio est; quia, ut sup. dictum est ex Sanchio, eæ literæ non dantur, nisi ad evitandum scandalum, cujus hic nullum periculum est. Verùm enimverò cum sæpius contingat, ut fornicatio jam occulta, postea fiat publica, non videtur, ut sup. dixi, etiam in hoc casu cessare omne periculum scandali.

408.
Quid si
unus distet
in 1. gradu,
aliter in 5.
Non est ne-
cessaria dis-
pensatio.
Pontius.

Sed quid si alter ex contracturis distet à stipite in primo gradu, alter vero extrà quartum, in quinto v. g. aut sexto? Respondeo: de hoc casu non loquitur Pius V. cum in eo nulla sit necessaria dispensatio, juxta dicta Sect. 5. Conclus. 3. & Declarationem Cardinalium, ut testatur Pontius lib. 8. c. 17. n. 26.

Atque hinc (ait ille) intelligenda est etiam mens Pauli III. in Motu proprio pro Indis; quia pro illis ablati sunt tertius & quartus gradus cognationis, & si concurrant primus vel secundus gradus cum tertio, non sunt impediti. Intelligitur autem ille Motus proprius de Indis Neophytis, & tam in affinitate, quam consanguinitate, omnesque etiam Indorum Provinciarum eo nomine comprehenduntur. Ita Basilium cum Sanchio sup. n. 35. post Veracruz 1. part. Speculi art. 44.

Sanchez.
Veracruz.
n. 35. post
409.
Dispensatio
recipit in-
terpretatio-
nem à jure
communi.

Enimverò licet dispensatio sit stricti juris, debet tamen (ut notat Sanchez) recipere interpretationem à jure communi, quando versatur circa juris communis materiam. At, attento jure communi, distantia graduum computatur juxta remotiorem, & ille imbibit & trahit ad se propinquorem.

Occurritur
objectioni.

Nec hoc dissonat menti Pontificis sup. in Motu proprio Pii V. explicatæ, ibi: *Cum in eo (primo gradu) sanctitas sua nunquam intendat dispensare*; id enim intelligendum est pro eo casu, in quo necessaria est dispensatio; jam autem impresentiarum non requiritur dispensatio, supposita restrictione hujus impedimenti ad secundum gradum.

410.
Pontius im-
pugnatur
Sanchium.

Si ergò hæc vera sunt, non video (inquit Pontius sup. n. 27.) quomodo stare possit, quòd docet Sanchez ead. disp. n. 12. non satis esse explicare inæqualitatem gradus, si foemina sit, quæ propinquior sit, sed explicari debere, an ea foemina sit in secundo vel tertio. Quòd etiam do-

cuit Molina de Iustitia to. 1. tr. 2. disp. 161. Molina, vers. *Illud tamen*. Si enim literæ Pii V. absolute & sine distinctione docent, non esse necessarium propinquorem exprimere, nullà factà distinctione foeminae aut viri, nescio quo fundamento deducatur, esse necessarium explicare propinquiorè, si foemina propinquior sit stipiti, quam vir. Quare dicamus, neque in eo casu esse necessarium; & multò minùs in affinitate, five ea oriatur ex copula licita, vel illicita, ob eandem Pii V. constitutionem. Sic ille.

Quem sequitur Averfa sup. §. fin. dicens: Excipit etiam Sanchez n. 12. quando superior & propinquior gradus est ex parte foeminae, ut potè vir cupit ducere amitam seu materteram suam: tunc, inquit, oportere exponere non solum remotiorem gradum, sed etiam talem propinquorem; & alioqui dispensationem fore subreptitiam. Quia nempe in Matrimonio foemina subditur viro: at naturæ ordine debet quis potius subjectionem ac reverentiam foeminae sibi conjunctæ in superiori gradu amitæ & materteræ suæ: quare Matrimonium cum illa importat majorem quamdam indecentiam: ideoque debeat talis modus conjunctionis exponi ad obtinendam validam dispensationem.

Sed, ut benè advertit Pontius n. 27. cum habeamus claras leges Pontificias, quæ absque tali discrimine jusserunt, qualiter hi gradus exponendi sint, non est ab iis legibus, ob eam considerationem majoris indecentiæ, recedendum: sed idem servandum est, five foemina five vir in propinquiori gradu inveniatur. Et sic Molina eo loco de omnibus personis erat in illa sententia, quòd oporteret semper gradum propinquorem unius partis, simul cum remotiore alterius, exponere. Usque modo audistis Averfam.

Sic autem loquitur Molina loco cit. n. 5. Illud est advertendum, quamvis collaterales eo gradu distent inter se, quo eorum remotior distat à trunco, nihilominus alterum collateralem proximiorum trunco, efficere difficiliorem dispensationem in eo gradu, eaque de causâ id esse exprimendum in dispensationibus obtinendis, ut validæ sint: nempe, utrum comparatione trunci sint in quarto & tertio gradu in simul, ut vocant: vel in tertio & secundo, aut alio proximiori. Ecce universaliter loquitur, non distinguens inter virum & foeminam, cum tamen, etiam secundum Sanchez, non semper oporteat gradum propinquorem exponere.

Sequitur apud Molinam: Quia etiam difficilius est dispensatio, quando foemina proximior est trunco, quam quando est vir, eò quòd, cum sit ita comparatione viri, vir eà de causâ debeat eam revereri, & illa econtrariò, cum sit uxor, suspicere debeat virum: id quòque in petitione dispensationis est necessariò exprimendum. Sic ille.

Sed facilè respondetur: quidquid sit de majori indecentia unius Matrimonii præ altero, non ideo debet esse difficilius dispensatio post constitutionem Pii V. quæ indistinctè loquitur. Et sanè ipsè Sanchez docet disp. 21.

n. 17.

411.
Eum sequi-
tur Averfa.Fundantur
in legibus
Pontificijs.412.
Quid de
hæc docet
Molina.Tenet sen-
tentiam
Sanchez.413.
Resp. ad
ejus funda-
mentum.

n. 17. quando nec ex jure, nec ex stylo Curiae constat, qualitatem tacitam esse exprimendam, tunc solum vitari rescripta quaecumque, ex aliqujus qualitatis taciturnitate, quando veritate cognita Princeps illa non concederet, vel non absolute concederet, sed quibusdam moderationibus adhibitis; secus quando tandem eodem modo concederet, licet multo difficilius.

414. Igitur tamen si admitteremus, dispensationem fore difficiliorem, quando major propinquitas tenet se ex parte foeminae; equidem non recte infertur; ergo taciturnitas illius propinquitatis, seu proximitatis ad stipitem, reddit dispensationem subreptitiam, nisi ex jure aut stylo Curiae constet eam esse exprimendam; vel quod, ea cognita, Princeps absolute nolle dispensare, vel non nisi adhibitis quibusdam moderationibus. Sed nunquid id constat? Non puto; & ideo subscribo sententiae Pontii, & Aversae.

Si autem a me quaeratur: an in dispensatione Matrimonii inter consanguineos vel affines, & generaliter inter eos, inter quos est impedimentum dirimens, sit copulae inter eos habitae mentio facienda? Sequens Conclusio erit nostra resolutio.

CONCLUSIO VIII.

Si post copulam carnalem cum consanguinea impetretur aut expediatur dispensatio, non facta mentione de copula carnali, dispensatio valet; nisi obstat stylus Curiae; aut concessa sit sub conditione: *Si copula non inter- venerit.*

415. *Copula potest triplici tempore intervenire.*
Præmitto cum Sanchio lib. 8. disp. 25. n. 1. & 2. triplici tempore posse intervenire copulam; scilicet, ante dispensationem Papae, post eam ante expeditionem Ordinarii, & post Ordinarii expeditionem.

Et tripliciter haberi.
Potestque copula hæc tripliciter haberi. Primo, ex fragilitate humana, absque tractatu aliquo Matrimonii, aut sponsalium. Secundo, precedente tractatu Matrimonii aut sponsalium; sed absque spe facilioris dispensationis. Tertio, cum spe facilioris dispensationis. Hoc præmissis.

416. *De qua copula intelligatur Conclus.*
Conclusio intelligitur de copula secundum se præcisè spectata, absque contractu aliquo Matrimonii, & de omni tempore; tamen solum duo priora expresserim in ea; namque à fortiori valet hic argumentum; puta, si non debeat exponi copula ante dispensationem, aut ejus expeditionem habita, multo minus habita post expeditionem. Quippe certum est, nihil tunc in dispensatione tacitum fuisse, quod explicandum necessario foret, & proculdubio tempore expeditionis preces veritate nitebantur, copula nondum habita: adeo, ut si copula fuisset exposita, preces falsæ fuissent.

Appositè dixit Reg. 78. de Reg. juris in 6. *417. Dispensatio non distrahitur per supervenientem copulam.*
Etum legitime retractari non debet, licet casus postea eveniat, à quo non potuit inchoari. Sicut ergo Matrimonium legitime contractum non dissolvitur propter supervenientem affinitatem, vel cognationem spirituales, vel furorem aut simile impedimentum, quamvis à principio Matrimonium, subsistente hujusmodi impedimento, contrahi non potuisset: sic itidem dispensatio, semel legitime perfecta, nequit distrahi per supervenientem copulam, estò non fuisset concessa, si à principio copula intervenisset.

Et ideo Matrimonium subsequens valet; *Licet Matrimonium subsequens sine recurfu ad Episcopum.*
imò licitum est, etiam sine recurfu ad Episcopum, quidquid dicat Rodrig. Sum. to. 1. in postrema edit. cap. 237. n. 7. ubi sic ait: Copula carnalis, habita inter consanguineos aut Rodri- affines, obtenta jam Romæ dispensatione, antequam executioni mandetur, & legitime conjungantur, non facit irritam dictam dispensationem, si habita fuit, postquam examinata fuit causa ab Ordinario, & obtenta licentia ad contrahendum; quia jam hujusmodi sunt declarati habiles ad contrahendum, licet in ipsa copula peccaverint, & sic non est necessarium recurrere ad Papam secundo, ut dicit Corduba de Cal. q. 45. in 5. & ult. puncto; sed sufficit recurrere ad Ordinarium, ubi est consuetudo recurrendi ad illum, pro dispensatione incestus. Sic ille.

Sed quid est opus dispensatione incestus, ubi non est incestus? Porro hanc copulam non esse incestuosam, ibidem videtur asserere Rodrig. dicens: In casu, quo Papa non daret licentiam Ordinario, aut Confessario ad dispensandum; sed ipsemet dispensaret, committens ipsimet executionem dispensationis, examinata prius causa, si prædicti habeant copulam, obtenta dispensatione, antequam petatur licentia ab Ordinario ad contrahendum, non est necesse, ut recurrant iterum ad Papam; quia verè si erant habiles ad contrahendum Matrimonium & licet eorum copula fuerit illicita, non fuit incestuosa. Hæc ille.

418. An illa copula sit incestuosa.
Infero ego: ergo etiam non fuit incestuosa, quando habita fuit, postquam examinata fuit causa ab Ordinario, & obtenta licentia ad contrahendum. Quæ enim ratio disparitatis? Eam expectabo.

Atque ut fuisset incestuosa, nihilominus nulla foret obligatio recurrendi ad Episcopum; cum hodie consuetudine abrogatum sit hoc impedimentum, ut videre poteris Secl. 2. Conclus. 5. Undè benè dixit Eman. *Vbi est consuetudo recurrendi.*

Hæc ergo doctrina satis certa est, & quasi ab omnibus recepta, quamvis etiam dispensatio à Pontifice sub ea conditione fuisset concessa, ut copula non interveniret. Quia (inquit Sanchez sup. n. 5.) satis ei conditioni paritum cenfeo, cum ante dispensationis consummationem copula non adfuerit. Nam ea postea contingens, vires dispensationis omnino consummatae anervare nequit.